

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: kariškiams 6 auksiniai. Atskiri numeriai 60 skatikų.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 26

Kaunas, lapkričio mėn. 17 diena

1919 m.

Visų atskirų numerių pardavinėtojų prašome atsiteisti už «Kariškių Žodį».

Pranešame AMERIKOS lietuviams, kurie nori užsisakyti «Kariškių Žodį», kad kolei nesutvarkytas pinigų siuntinėjimas, gali siųsti pinigus apdraustuose laiškuose. «Kariškių Žodžio» kaina Amerikoje metams 2 doleriu, pusei metų 1 doleris.

Amerikos laikraščių prašome šį pranešimą atsispausdinti.

«KARIŠKIŲ ŽODŽIO»
ADMINISTRACIJA.

Mūsų armijos veikimo apžvalga.

(Spalių 27 d. — lapkričio 5 d. 1919 m.)

Santykiai su lenkais.

Kada Lietuvos žemė susispietė monarchinio padaro rusų išsigimėlių gaujos, į kurias ilgainiui įsiliejo dar beesančios vokiečių kariuomenės įvairūs atmatai ir šiaip lengvo amato žmonės, susidarė bendras naujai įsikūrusioms valstybėms pavojus. Aišku, kad ir Lenkija susirūpinusi bermontininkų atsiradimu, nes paglemžus Lietuvą, Bermonto kariuomenė pasigręžė Lenkų pusėn.

Todel mums nieko nėra stebėtino, kad kartais teiginėj prasmėj vertinamas lenkų legionų spietimasis jų okupuotose srityse. Ištikrųjų paviršutiniai sprendžiant

lenkų neprašomu brukimusi pagalbom, lyg numatoma paramos rūpesni. Bet, deja, tas p p Šeptickio ir Halerio divizijų subūrimas pagrobtoj šalyj nieko gero mums nežada. Jis dvelkia žiauriu kėsiniusi praryt mūs iškovotą laisvę; jis kala vergijos pančius, ruošia pražūties kilpą. Pasisiūlymas «mušti» bermontininkus, tai vien nekalta lenkų skraistė pasinaudoti gera proga įgyvendinimui piktųjų savo įnorių, tai gudri klasta pigiai paveldėti Lietuvą. Dar neigavo ypatingos reikšmės paskutiniu metu lenkų gerinimasis bei liovimasis iš pasalų užpuldinėti mūsų sargybą. Nūdien mes negriežčiausiai smerklame ir tuos atskirus puolimus, kurių legioninkai vis dar neišsizada. Leiskim, tai paprasti nesusipratimai. Tačiau tikruosiuos lenkų-lietuvių santykiuos glūdi konkreti gyvenimo faktai, būtent: 1) jų darbuotė paveldėtame krašte; 2) tam tikros krypties jų užsienių politika ir 3) ypatingas jų divizijų susispietimo planas. Prie pirmos rūšies santykių derinimo, mes priskaitome okupuotose vietose atvirą skriaudimą mūs piliečių neteisėtomis rekvizicijomis bei pabaudomis, naujokų ėmimą ir sistemingą lietuvių tradicijų persekiojimą ir tt.

Antros rūšies lenkų darbuotės linija daro daug klūčių mūsų valstybės nepriklasomybės pripažinimui. Šiuo opiu klausimu lenkų politikai giliai ir skaudžiai siekia; apie taj daug kalbėti nepriseina... Atvirai kalbant, pirm negu pasitikėti lenkų gražiams žodžiams, jie turi gyvais darbais įtikinti mus neabejotiname savo solidarume. Dabartės kaip, ponai lenkai paaiškins šitą tūkstančių legionų subūrimą Okmergės—Utenos—Zarasų linijoje? Berods nei Zarasuos nei Okmergėj nėra rusų; jie visai kitame krašte (del žinios — Šiaurios), kelių šimtų varstų atstume nuo kalbamųjų punktų. Kuom mes kovodami su bermontininkais, galim save garantuoti, kad tų kovų sukury, susilpninus demarkacinę liniją, nesiskverbs legioninkai nuo bolševikų išvalytan kraštan.

Tatai aišku aiškiausia, kol lenkai neparodys mums tikrosios savo žygių plotmės, kol jie atatinkamais žingsniais neišsklaidys visų neaiškumų bei miglotų jų siekių, tol negalim jiems paduoti savo broliškos rankos.

Vėl mums nesuprantamas nuolat lenkų raginimas mirtinai kovoti su bermontininkais ir pasižadėjimas neperžengti demarkacinės linijos net tais atvejais, kada paimsim nuo fronto iki paskutiniojo kareivio, tačiau po šio tikrinimo legioninkai visuomet naudojami mūsų fronto silpnumu ir dažnai ypač Ziezmarių kryptimi peržengia tają liniją.

Neapseinama ir be puolimų. Kadangi įkirėjo kas kart dėstyti tieji lenkų antpuodinėjimai, tad šiuo kart nei neminėsiu mažesniųjų. Nurodysiu tik lapkričio 10 d. legioninkų skverbimasi Kovalių kryptimi kur jie netikėtai antpuolė Šnitelių kaime mūsų sargybą ir įtemptai ją šaudė.

Sargybos viršininkas buvo sužeistas ir paimtas nelaisvėn.

Ką reiškia tokie lenkų darbai?

Dauguvos frontas

Generalinio štabo jau buvo pranešta, kad užšalo Dauguva. Šis faktas turi didelės svarbos tolesnėms žiemos operacijoms.

Dabartės kariuomenės darbuotė įžengė į naują fazę kovoje su bolševikais. Su šiuo įvykiu rimtai prisieina skaitytis. Jei pirmą upės srovė trukdė kovojančių dalių aktingiems žygiams, tai nūdien šita kliūtis vi ai atpuolė. Kaip buvo pasakota, pirmą kovojančios kariuomenės buvo įsiknisę žemėsna. Tad buvo neįmanoma tvertis aktingo darbo dėl didesnio operatyvio uždavinio bei daryti žvalgybą.

Apskritai kaip mes, taip ir bolševikai išimtinai laidavom pasyvį gynimosi darbą ir tiek. Nūn sukaltos ledais Dauguvos fronto padėtis griežtai pakitėjo. Aišku, kad ir karo pobūdis privalo atsimainyti. Veikiančios kariuomenės budrumas turi dvigubai padidėti, nes vėl prasidės žvalgų darbuotė, atskirų būrių skverbimasis priekiu, antpuodinėjimai, dalių persipietimai ir kitos rūšies sumaningi manevravimai. Apskritai, matomai, kovos su raudonarmiečiais vėl atsinaujins.

Šiuo laikotarpiu mūsų sargyba nedave raudonarmiečiams ramumo; nuolat kamavo ji dažnas bet teisingais šautuvų bei kulkosvaidžių šūviais. Kad suardyti priešininkui komunikaciją ir kad trukdyti jų fronto susisiekimui, artilerija kaskartėmi šaudė Daugpilio — Rygos geležinkelio liniją, taip pat mūsų batarejos sekmingai mušė svarbesnius jų pozicijų atramos punktus.

Čia skyrium peržiūrėsime kiekvienos dienos nuotikius.

5. XI. Užalusias Dauguvos vietas bolševikai išdaužė rankinėmis granatomis. Šiaip fronto baruose buvo ramu.

6. XI. Įvyko nežymių žvalgų susirėmimų. Pro tarpiais pasikartojo paprastas patrulių šandymas.

7. XI. Priešininkas įtemptai šaudė dešinį barą patrankomis ir kulkosvaidžiais. Kituose baruose nieko pažymėtino neatsitiko.

8. XI. Naktis ir diena praėjo ramiai. Vakare priešininko artilerija atsidėjus šaudė Rubaniškių kaimą ir jo apylinkes.

Dešiniame bare jau užšalo Dauguva. Upę gali pereiti atskiri žmonės.

9. XI. Nakti raudonarmiečiai patrankomis mušė Rubaniškių ir Osinovkos kaimus. Dieną lėtai šaudėsi sargybos.

10. XI. Naktį baruose buvo ramu. Dieną bolševikų artilerija vėl įtemptai šaudė dešini pozicijų barą. Mūsų batareja intensingai atsakinėjo šūviais. Krišovkos ir Osinovkos kaimai irgi smarkiai buvo apšaudyti patrankomis. Vakare Aroneno kryptimi ištko rimtų šaudymų. Bolševikai kulkosvaidžiais ir šautuvais apšaudė mūsų sargybos liniją.

Mūsų artilerija iš savo pusės mušė Poguliankos rajono svarbesnius atramos bei dalių susisipietimo punktus. Rusų artilerija veik buvo priversta nutilti.

11. XI. Podvinskos kaimo kryptimi raudonarmiečių rinktinė, perėjusi Dauguva, puole mūsų sargybą. Patikti užtvaros intensinga kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi pakriko ir žymiais nuostoliais permesti kitan upės krantan. Dešianime bare paprastas lėtas šaudymas.

12. XI. Naktį Podvinskos kaimo kryptimi vėl buvo rimtų kovų su raudonarmiečiais. Mes nuostolių neturėjom.

Dieną kairiame fronto sparne įvyko smarkių artilerijos grumtinių. Priešininkas įtemptai šaudė Gurnos kaimą ir jo apylinkes.

Kituose baruose rimta šautuvų ugnis.

Sugavom belaisvių.

Kaip matome iš tikrųjų kovos su bolševikais kasdien daro ir rimtesnės ir vis dažniau asikartoja. Rimto operatyvio pagrindo, aišku, jos neturi ir negali turėti, nes komunistiniai bolševikų pulkai permesti Denikino frontan. Lietuvių fronte palikta daug artilerijos.

Bermontininkų frontas.

Baigiant oficialiai vokiečiams evakuaciją, bermontininkai užėmė lietuvių fronto liniją ir skubotai tvėės naujų formacijų. Šauliuos ir kitose vietose iš pasilikusių vokiečių ir dabar slaptai pareinančių sieną yra tveriamos taip vadinamos legioninkų rinktinės, kurių tiesioginis tikslas drauge su rusais pasilikti Lietuvoje ir kovoti su mumis. Bermontininkų dalys kovos atžvilgiu turi mažos vertės; mūsųose patvarumo jos ne eiškia. Dabartės priešininkas įtemptai būdėja bei nerimastauja dėl savo tolesnio likimo.

Šiuo laikotarpiu aktingesnių nuotikių kovoje su bermontininkais įvyko šiaurės bare.

Biržų—Soločių—Žeimelio linijoje kas dien pasikartoja maž sni bei rimtesni pirmutinių dalių susirėmimai. Mūsų iniciatyva paeina nuo mūsų kuopu, kurios keletą kartų puolė susisipietusias Soločių, M. Panemunio srityse Geležinės divizijos ir Žandarų korpuso vokiečių bermontininkus. Priešininkas apšaudomas mūsų žvalgais, paprastai mūsų nepriima ir išsisklaido. Pasvaliečiai ne tik sulaiko priešininko sverbimasi Lietuvos gilumon bet paskutiniuuoju laiku turėjo žymių pergaliu. Peržiūresim kiekvienos dienos svarbesnius bermontininkų fronte įvykius.

4. XI. Biržų Soločių srityse žvalgai šaudėsi su bermontininkais. Priešininkas buvo išvaikytas. Kituose baruose ramu.

5. XI. Į šiaurę nuo Biržų mūsų žvalgai turėjo žymių susirėmimų su priešininko gaujomis, kurios išsklaidytos. Soločių kryptimi bermontininkai darė žvalgybą. Seduvos geležinkelio linijoje žvalgėsi aeroplanas. Šautuvų ugnimi jis buvo pravytas. Radviliškių — Šiaulių — Mažeikių geležinkelio ruožuėjo dalių pergrupavimas.

6. XI. Radviliškio kryptimi tebesitėsė priešo dalių persipietimas.

7. XI. Šiaurės bare priešas reiškė didelio judėjimo 150 pėstkų bermontininkų paveldėjo Nem. Radviliškį. Po kiek laiko Mur Panemunio srity mūsų žvalgai susikovė su plėškų būriu, kuris veik buvo išsklaidytas. Kovoje nukauti 7 bermontininkai (jų skaičiuojė 1 kari-

ninkas), sužeisti 4. Radviliškio — Šiaulėnų — Raseinių ruožu nieko pažymėtino neatsitiko.

8. XI. Šiaurės bare žvalgai puolė M. Panemunio miestelį. Priešininkas su pagalba 2 kulkosvaidžių ir 1 bombasvaidžio atkakliai gynėsi. Abi pusės turėjo nuostolių.

Biržų link bermontininkai darė sustiprintą žvalgybą. Lebeikių kaime žvalgai išvaikė bermontininkus ir 1 sužeidė Saločiu kryptimi į 300 pėst. su 4 kulkosvaidžiais mėgino veržtis Pasvalio pusėn. Mūsų dalys užstojo jiems kelią. Kovoje bermontininkai neteko 1 nukauto ir 5 sužeistų; jų skaičiuje 1 karininkas. Priešininkas pasitraukė į Saločius.

Radviliškio — Stačiūnų linijoje Pavezgių kaime mūsų raiteliai turėjo susirėmimų su vokiečiais bermontininkais.

9. XI. Fronto baruose ypatingų įvykių nebuvo. Šiaurės bare tęsėme žvalgybos darbą.

10. XI. Ankstų rytą į Biržus įsivežė Geležinės vokiečių divizijos bermontininkai ir, suėmę vietos miliciją, kaip tinkama ėmė šeiminkauti. Ilga niui pasvaliečių žvalgų komanda puolė juos prie Biržų ežero kranto. Įvyko kraupingas mūšis. Bermontininkai veik buvo išsklaidyti Biržus atsiėmė atgal. Kovoje priešas neteko 2 sunkiai sužeistų ir 7 belaisvių. Mūsų — pusėj nuostolių nėra.

11. XI. Šiaurės fronto ruožu nuo 5 val. iki 16 val. ėjo žiaurūs mūšiai su bermontininkais, Geležinės divizijos ir Zandarų korpuso vokiečiai bermontininkai, puolami iš kelių pusių mūsų usarų ir pėstininkų, aršiai gynėsi, protarpiais patys pereidami priešpuoliman. Saločiai kerurus kart perėjo iš rankų į rankas. Ištisą dieną be paliovos traškėjo kulkosvaidžiai ir šautuvai. Miestelį priešininkas uždegė. Pa kutinis mūsų karžygių puolimas pergalę nusvėrė mūsų naudon. Priešininkas visiškai sumuštas. Mes pavaldėjome Saločius. Kovoje bermontininkai turėjo didelių nuostolių nukautais ir sužeistais. Jų skaičius dar nepaaiškėjo. Mes paėmėm 138 belaisvius ir daug karo grobio. Laimikį sudaro 4 kulkosvaidžiai daug šautuvų, šovinių, amunicijos, arklių vežimų ir kitos rūšies karo turto. Mes netekom nukautais ir sužeistais iš viso 10 kareivių.

Kitą dieną bermontininkai sutraukę paspirties dalių vėl darė pastangų atsiimti Saločių miestelį, bet tuoju buvo išsklaidyti šautuvų ugnimi.

13. XI. Išsikrausto iš Lietuvos paskutiniai vokiečių Dibičo korpuso transportai. Už pasilikusių kareivių bei atskirų dalių darbuotę vokiečių valdžia neima atsakomybės. Apie galutiną vokiečių išsikraustimą jų valdžia praneš oficialiai.

Karininkas S — I a s.

13. XI. 1919 m.

Šiaurės fronto operacijos*).

(Liepos 6 — 12 d. 1919 m.)

Liepos 9 d. Neatsižvelgiant į visas priešininko pastangas bei griežtą nusistatymą būtinai atsiimti vadaujantį kalną 188, kuris raudonarmiečiams atakuo-

jant keletą kartų perėjo iš rankų į rankas, tačiau paskučiausiu puolimu mūsų kuopos grąžino šią aukštumą atgal. Toliaus priešininkas smarkiai atakavo Šiltėnų-Sūtos pozicijas, bet be pasekmių. Pagalios žymiomis pajėgomis priešininko antpuoliai ant aukštumų dideliais jam nuostoliais buvo atremti. Svarbesniosios mūsų jėgos buvo sutrauktos N. Grunvaldo ir Rautežerių punktuose, kur patirta buvo rusų pėstininkų susibūrimas.

Ištikrųjų, greitu laiku raudonarmiečiai jau kelintą iš eilės kart ėmė pulti Autoš-Marianovkos liniją. Prasidejo didelės kovos — varžytinės dėl svarbių vadovų aukštumų. Pirmieji prieš antpuoliai sugniūžo, bet ilgai nuvargusios kuopos neturėjo galimybės sulaikyti daug gausesnį priešą veržimosi ir tvarkoj pasitraukė Purniškių — Sadžių — Pakapinės linijon.

Tuo būdu dešinėsios voros fronto padėtis liepos 9 d. sudarė šią liniją: Suvekas — Gaidoškiai — Rautežeriai — N. Grunvaldas — Tiltėnai — Marianovka — Sadžiai — Purniškiai — Marianovka — Pakapinė — Grenčen.

Tuo tarpu priešininko linija šį vakarą taip atrodė: Rudaučiai — Bikūnai — Steinenzee. Tikromis žiniomis šioje linijoje kovėsi sekančios raudonarmiečių dalys: 2 pėst. pulkas, 8 ir 4 pėst. pulkų batalionai, atskiras Vitebsko raitelių eskadronas, atskiras latvių eskadronas, 15 pulkas, dalys sumušto 14 pulko ir 2 batalionai, 6 ir 31 pulkų. Be to, Gribovkos srity veikė viena sunkioji ir 2 lengvosios patrankos. Kaip matyti raudonarmiečių, šios dienos mūšiuose buvo bent keletą kartų daugiau kaip kad mūsų. Ir jei jie, dėdami paskatines savo pastangas pataisymui savo pralaužto fronto, nič nieko neįstengė nuveikti, tai tik ačiu mūsų drąsių kareivių ir karininkų sumanumui bei patvarai.

Liepos 10 d. Ankstų rytą mūsų dalys dešiniuoju sparnu perėjo puoliman ir vėl paveldėjo vakar prarastas pozicijas, būtent aukšt. 188, 175 ir Povvadynkos sodžių. Kitomis kryptimis (pav., Barkiškių, Tiltėnų sodžių) raudonarmiečių puolimai pasirodė daug silpnesni kaip vakar ir lengviau buvo atremti. Apskritai šią dieną priešininkas didelio narsumo neparodė. Ypač smarkiai demoralizavo jojo aktyvumą gerai korektuojama artilerijos ugnis.

Liepos 11 d. Sutraukęs didesnį pėstininkų skaičių su artilerija priešas iš ryto smarkiai atakavo aukštumas, Tiltėnus ir Marianovką. Nuo N. Šventėno pusės sunkioji ir lengvoji artilerija be atvangos ypač atsidėjus šaudė Marianovką. Išgelbėjimui sunkios padėties buvo patrauktos kuopos iš kitų kovos barų. Su jų pagalba visi raudonarmiečių veržimaisi veik tapo atmušti. Tuo pačiu laiku Autošo ir Velkiniškių rajonuose mūsų nusviro mūsų naudon. Didžiais nukautų, sužeistų ir belaisvių nuostoliais, bolševikai turėjo pasitraukti. Taip dalykams stovint, kuomet dešinioji vora sėkmingai vedė mirtingą kovą dėl išėiginių punktų ir kuomet visi priešininko puolimai bei mėginimai pulti veik buvo likviduoti, staigiai pasiekė žinia, kad mariampoliečiai priversti buvo apleisti Šederną ir pasitraukė į senasias pozicijas. Tuo būdu dešinėsios voros kairysis sparnas liko atdaru. Reiškia, susidarė didelis pavojus būti apsiaustais. Netrukus pasirodė bolševikų raiteliai nuo Gūdų sodžiaus pusės. Maža to, Molgėdžių kaimo kryptimi slinko tirštos raudonarmiečių grandinės, darydamos apsiautimo bandymų. Kad išvengus grūmojančių galimybių būti ilukštos Čičirų tarpuožerėj uždarytais, dešinėsios voros vadas įsakė savo dalims pamažėl trauktis Aleksandrovėlės link. Šis įsakymas įgyvendintas puikiausiai. Pats voros traukimas atliktas organizuotai ir tvarkingai, nei nespaudžiant priešininkui.

Trumpai peržiūrėję svarbesnius šiaurės fronto ofenzivos vystymosi nuotikius, davusius galimybės pasiekti svarbiausią operacijos tikslą, čia pravartu nurodyti tas priežastis bei kliūtis, dėl kurių buvo neišlaikyta nauja fronto linija. Opiausia įsibrovusios priešakinės voros vieta, tai flangai, kurie žygiuojant pirmyn, turi būti kuogeriausia aprūpinti nuo apšautimo pavojaus. Be to, užpakaly įsikišusios linijos, būtinai reikalinga turėti stipri atsarga (rezervas), kad grėsiant fronto pralaužimui, tuojau galima būtų kuom užkišti prakirstą vietą ir kad savo laiku priešpastatyt pajėgą suburtom priešininko rinktinėm puolant. Šie du reikalavimu vykstant kalbamąją operaciją, kaip tik nebuvo patenkinti. Kairysis sparnas liko visai adaru, kadangi tais laikais šilpnos latvių kariuomenės dalys mažai dalyvavo žygyje, o Ūkmergės grupei nepavyko priversti pasitraukti bolševikų iš Brūžų kaimo ir Šventosios pozicijų pirmos rūsies stiprumos. Pagaliau bežygiuojant pirmyn ir užimant naujus punktus, fronto linija plėtėsi, paimtose vietose reikėjo palikti įgulas. Todel rezervai kas kart nyko ir paveldėjus paskutinįją netoliese Dauguvos liniją kariuomenė pasijuto be jokios atsargos. Pačiam kritingam momente kai priešininkas atgrėžė kumštį prieš Šarlotenhofą, Vaidminčius ir pralaužė mūsų fronto centrą, nebuvo galimybės likviduoti priešininko skverbimosi. Mat nėsant rezervų, neįmanoma patraukti rinktinių iš kito baro, nes vis viena pavėluos. Turint omenyje tai, kad visiškai prieš nugalėjimas priguli ne nuo to, kad šiek tiek mažiau ar daugiau pastūmėti ir paveldėti vieną antrą žemės pėdą, bet išimtinai nuo to, kad kuomažiausiomis aukomis sumušti demoralizuotą priešą, išmusti iš jo rankų iniciatyvą ir garantuoti save nuo jo aktingų siekių. O tas paskutinis tikslas, kaip buvo sakyta dėl jėgų stokos nebuvo pasiektas, tad vadaujantis pagrindiniais taktikos reikalavimais, operuojanti kariuomenė turėjo pasitraukti. Be šios svarbiausios priežasties yra dar mažesnės vertės kliūčių, kurios pakenkė žygio galui. Tarp kitko Balachavičiaus šimtinė su savo vadais ne tik nesugebėjo įvykdyti mažiausių operatyvių uždavinių bet nuolat sistematingai kėlė paniką ir kratėsi.

Paskui sunaikintame krašte sunku buvo aprūpinti nuvargusias po 6 dienų kovų dalis maistu o ypač susisiekimo priemonių trūkumas sudarė kariuomenės nepasisekimo. Jis tikrai išrodo, kad galutinas ofenzivos tikslas neįgyvendintas. Pasitraukus dalims į senasias Ežerėnų pozicijas, visuomenėje giliai buvo įsigalėjęs klaidingas įsitikinimas dėl kaž kokios tai nebūto kovos pralaimėjimo bei sumušimo mūsų kariuomenės. Tai tiesa. Bet kiekviena kova, net ir nugalėjus priešininką kartais duoda aukų dar daugiau. Ištikrųjų, nes kalbamojoje kovoje su bolševikais nieko nepralaimėjome. Turim davinių nurodymui šio fakto. Tai didelis karo laimikis: 8 kulkosvaidžiai, 300 šautuvų, 300.000 šovinių, 8 lauko virtuvės, per 70 arklių, 15 perinių gurguolės vežimų, daug telefonų telegrafo aparatų, kabelio, amunicijos ir kito mažesnio nesuregistruoto turto. Belaisvių suimta virš 300, kiek priešininkas turėjo nukautų ir sužeistų tikrų žinių neturim. Tačiau išvedant iš belaisvių skaičiaus proporcija (priimta nuostolių apskaitymui karo taisyklė) priešininko eilei aukų turi būt kelis kart daugiau, negu mūsų pusėje. Mūsų nuostoliai: sužeistų 214; jų skaičiuje 7 kavininkai; nukautų 27 ir be žinios dingusių 18.

Karininkas S—las

Galas

Meskime blogus papročius!

Nekartą esu girdėjęs nuo žmonių, o ir pačiam būnant kaime teko patirti, apie nepavydėtiną, mūsų, kareivių elgimąsi. Kadangi tai liečia tik mus, taigi norėčiau apie tai pasidalinti mintimis su draugais.

Rusai būdami ilgą laiką mūsų valdovais, beabejo, turėjo įtekmės į mūsų gyvenimą. Tik toji įtekmė buvo ne gera, bet bloga, būtent: jie visame kame davė savo nekultūringumo pavyzdį, kurį mūsų žmonės lengvai pasisavindavo. Tą blogumą sunku buvo suturėti per mokyklas, nes jose sėdėjo tie patys rusai, kuriems mūsų dvasios reikalai mažai rūpėjo. Pilna buvo visur karčiamų - karčiamėlių, kur mūsų žmogus, atsėdęs prie butelio dar labiau aptemdindavo savo protą ir valią.

Rusų skiepijami blogumai dar greičiau žmonėse prigydavo ir kai kurie jų taip įsišaknėjo, kad ir dar šiandien, pradėjus mums laisvai gyventi, kuone po keturių persiskyrimo metų, jų raugas dar jaučiamas pas mus. Panagrinėkime, o ištikrųjų pamatysime kad taip yra. Pradėsime nuo naujokų. Kada rusai šaukdavo mus kariuomenėn, tai būsiantysis kareivis, prieš išeisiant į kariuomenę gerai aplūpdavo visus, kurie jo nuomonės yra prasikaltę, girtuokliuodavo kokią savaite, daužydavo žydams langus, tinginiaudavo ir tt. Mat, girdi, ir prasikaltus nieks nieko nepadarys, nes išvešią jį kur nors toli, kur nieks negalės jo pasiekti. Pas mus, nors ir nėra kur toli išvežti, bet nereti panašūs atsitikimai. Prieš išvažiuojant taip-pat valkiojas, dūksta, šavo pyktį stengias išlieti ant kurių yra piktas. „Novobrančas“, girdi. Atvažiavus miestą, kuriame kitas nei karto nėra buvęs, elgiasi taip-pat kaip ir kaime: užkabinėja praeinančius, arba garsiai ką nors papuolusį-sią ant akių pajuokia, kuomi kiekvienas gali pasiškštinti.

Apsibuvus šiek-tiek mieste, jie dar labiau įsidrąsina ir kitų, doroje silpnų draugų vedami pradeda gaudyti „naklypaukštes“. Mūsų kareiviai užkabina, arba pajuokia važiuojančius keliu. ypač jei tai būna jauna mergaitė arba šiaip jau „boba“. Yra negražu apskritai užkabinėti žmones, o užkabinėti mergaites tai jau nedoras rusų paprotys, kurio būtinai reikia vengti. Atmenu, lietuvaitės tokio rusų elgimosi ir jų pačių ištolo bijodavo.

Parvažiavus namo mūsų draugai dažniausiai irgi nepergeriausiai elgiasi. Nueina į vakaruškas ar kitur ir tankiausiai pridaro visokių negerumų. O žmonės, sako, kad, girdi, kareivis, ką jam padarysi. Parvažiavę namo labai tankiai šaudo, kuo gazdina žmones o valstybei daro nuostolį. Žinoma, aš nekalbu apie visus draugus, bet ne vienas turbūt yra toksai. Užvis labiausiai gi prasiplatinęs pas mus rusų paprotys — keiksmas. Keikia ne vien kareiviai, — keikia tėvas ir sūnus, — didelis ir mažas. Tame atžvilgyje, draugai, mes, turbūt, ir rusus pralenksime. Negražu. Mes turime būtinai nusikratyti nuo to viso. To reikalauja

mūsų kareiviška garbė. Mes turime išdyldyti tą nuomonę apie kareivius, kuri viešpatauja žmonėse, dar nuo anų senų laikų. Jei to nėra, tai mes patys tam esame kalti. Mes turime netik pakilti žmonių akyse, bet ir patys didžiutis tuo garbingu tėvynės laisvės gynėjų vardu. Tepamato kiekvienas, kad didelis skirtumas tarpe kareivio išnaudotojo ir kareivio laisvės kovotojo.

Kad gerą vardą įgijus, mes turime griežčiausia laikytis drausmės, privalome patys suturėti nedorus draugų elgimus.

Tautmylis.

Karo lauke karlaujančių brolių balsas.

Jau šimtmečiai praėjo kaip žuvo mūsų šalies laisvė ir nepriklausomybė. Daugelis manė, jog lietuviai jau visiškai priprato prie vergijos jungo ir nenori siekti laisvės. Bet jie klydo! Bočių dvasia pasiliko mummyse gyva ir nedavė galutinai užgėsti laisvės troškimui.

Pabudę stvėrėmės nepriklausomybės, kurią pražudė įsigalėjusi didžiūmenė, o atgaivinti ją stvėrėsi nuvaręs, vergijos prislėgtas, valstietis.

Bet ir valstiečiai ne visi vienodu pasišventimu stvėrės ginti ir padėti tam šventam ir garbingajam darbui. Kuomet vieni karo lauke žūstame ir liejame kraują aukodami savo jaunystės gyvybę, dėl Lietuvos laisvės, užpakalyje atsiranda nesusipratėlių ar tėvynės išgamų, kurie priešingomis kalbomis prieš Valdžią ir mus „kariškius“, žudo tą, taip brangiai iškaraujamą, laisvę. Kartu jie žudo mus, — apkasuose gulinčius, savo vaikus, brolius, draugus, kaimynus ar gerus pažįstamus. Jie žudo savo gynėjus, žudo savuosius, niekuom nepadėdami jiems. Jie neatlieka piliečio pareigų.

Mes šventai atliekame savo, sunkią tėvynės užduotį; liejame kraują ir aukodami gyvybę, mes vejame iš tėvynės priešą, o jūs ten užpakalyje nenorite prisidėti prie to didžio ir sunkaus darbo. Jūsų pareigos daug lengvesnės už mūsų; nuo jūsų reikalaujama daug mažiau, bet jūs ir tai nenorite pildyti. Jūs skundžiatės, kad sunku, daug reikalauja nuo jūsų tėvynė, bet atsiminkite kiek reikalavo nuo jūsų priešai-okupantai? — Jiems tai ištėkote, o saviesiems nenorite duoti! Laisvė ir nepriklausomybė pati iš dangaus nenukris, jei mes patys dėl jos nesiaukosime.

Ardydami viduje tvarką, kasate mums, užpakalyje apkasų, gilų nepareinamą griovį, per kurį niekas prie mūsų neprieitų, kad mes visi kovotojai pražūtumėm. Jeigu jūs nepadėsite ir tuomi pražudysite mus apkasuose, atsiminkite kas laukia, jūsų vaikų ir ainių. Nenurims kapuose mūsų dvasia, ji neduos jums ramumo ir sąžinės grauzimuose vaidinsis ji jums.

Taigi, tautiečiai, savo nerangumu, savo apsileidimu nežudykite mus apkasuose! Jeigu dėl jūsų kaltės pražus Tėvynės laisvė ir mūsų kovotojų darbas nueis niekais, tai amžinas prakeikimas ant jūsų gulės.

Ir šiurpu bus jums praeiti pro mūsų kapus...

Stokime tat visi į tą šventąjį Tėvynės gynimo darbą! Kiekvienas dirbkime kiek išgalime! Ir tuomet

mes laimėsime, mes iškovosime Lietuvai laisvę ir Nepriklausomybę! tuomet viešpataus mūsų tėvynėje laimė ir gerovė ir tuokart ramiai ilsėsis gimtojo žemelė, kritusieji už jos laisvę karžygiai. Nurims tuokart bočių dvasia, nustos dejavusi kapuose bei pilekalniuose; ir rami tuokart bus jūsų sąžinė.

Jeigu mes patys nesistengsime įgyti Tėvynei laisvės ir nepriklausomybės, kiti jos mums neduos. Kaip namai nestatomi neatsistoja, taip ir nepriklausomybė ir nieko neatsiranda.

Aukokime kas ką galime — mes savo gyvybę, kraują, o jūs bent darbo lėšas. Pasiimkite, piliečiai, mūsų skausmų dalį ant savęs, lengvinkite kovotojų vargus.

Kar. St. Butkus.

Užmirštieji.

Griaudžia kanuolės Daugpilio fronte, narsiai kovoja už tėvynę Lietuvos sūnūs... ir mums, valdininkams, rūpi dar karščiau, dar atyčiau pildyti šventas savo kariškas pareigas. Vietoj šautuvu rankose būti apkasuose tarp brolių piliečių, mums lemta įsigilinus į pilnus skaitlinių ir sąrašų poperius kartais ištisas paras išblyškus darbuotis kariuomenės reikalais... Trūksta gerų, prityrusių darbininkų ir dirbti prisieina už du ir už tris. Bet sunkus darbas darosi lengvu ir vargingas gyvenimas fronte nevargina sielos, gyvenančios vien nepriklausomos tėvynės ideja. Gaila tik, kad laikinoji vyriausybė lyg kad pamiršo mus, valdininkus (kalbu apie valdininkus, ne apie karo-valdininkus), kurie už tarnystę, sulyginant su kitais kariškiais, gauna visai menką užlaikymą, nes už kokius 800 auks. mėnesinės algos priseina ir pramisti ir apsirengti, avalinė, baltiinus gamintis ir tt. Ir daug valdininkų žinau, kurie iš tėviškės neturtingi būdami, negali išsikasti iš skolų. Apie vedusius nėra ir kalbos. Tuo tarpu kai karo-valdininkai ir karininkai, esantieji fronte gauna apart algos dienpinigius, kareivišką neapmokamą pajų (maistą), pinigų apsimundiravimui, pašalpas ir tt. Tiesa, buvo kalbėta apie karo-valdininkų parengimą, bet tas, deja, kalbama penktas mėnuo, o už kokių dar penkių mėnesių jei ir gausim mes kariškių teises, tai tada gal mūsų seniems tėveliam ir jokių pašalpų nebereikės.

29. XI. Veik. Armija.

Valdininkas K.

LAIKINOJ SOSTINĖJ.

Apsiniaukė Kaunas mūsų
Ūkuos bokštai jo paskendo, —
Gal pavojaus yr nuo prūsų,
Kad jisai taip nusigando?

Kas, ne jau viltis pražuvo,
Kad taip baisiai jis nuliūdes,
To pas-jį senai nebuvo, —
Ko jis nori, ko paniūres?

Ko nuliūdę jojo sūnūs,
Vaikštinėja po Alėja,
Bene jie baisius siaubūnus
Ant galvų nūn paregėjo?

Ko nuliūst, — juk turit vadą?
Didį armijos didvyrį!
Kiek Tėvynėj priešų rado,
Jis visus nutilt prispyrė!

Taigi, ko nuliūdes Kaunas,
Ko jo mūrai ūkuos skęsta?
Jei jis buvo šviesiai šaunas, —
Ko dabar taip liūdnai gęsta?

Tyslevas.

Sesė Alma.

Lietuva tik ka atgimus ir tik kę sutvėrus savo mažą, bet tvirtą kariuomenę, kovėsi su bolševikų imperializmu

— Lietuviai kariauna! — praskamkėjo po Lietuvos kampus tūkstančių tūkstančiai jos piliečių balsai.

Tautos vyrai šalta geleže ginklavosi ir tyliai istisomis eilėmis rinkosi į kuopas. Metė viską: savo seses, tėvus, širdies drauges, rūtų, mėtų darželius, kad krūtine savo tėvų žemę gynus.

Tautos moterys nesuprato, kas nutinka: viena antros klausinėja: — Kas čia bus, ką tas reiškia?

Pirma žinia apie Lietuvos sūnų žukas atėjo. Kai kurios tautos vyrų mylimosios pasijuto prasikaltusios prieš tėvynę. Jų lyg verkiančios širdys pradėjo tėvynės meile plakti.

— Mūsų mylimieji! mūsų broliai!.. ten — pas juos jų žaizdas, skaudėjimus palengvint, jų prakaitą nušluostyt — tai mūsų didžiausi norai. Kentėt su broliais, padėt jiems, dirbt dėl jų, nežinoti atilsio, miego.

Ir daug jų leidosi sykiu su broliais į karo lauką, bet ir daug to padaryt negalėjo.

Alma buvo laiminga. Jos abu broliu savanoriais į kariuomenę išėjo. Juos pasekė Almos numylėtinis Aldis. Tik kūnas Almos gyveno savo kampely, bet jos širdis ir siela buvo išėjus su mylimuoju, ten — kur ūžia, viską drasko karas.

Visos jos linksmybės sustingo, jaunystė paliko kažko sunki, nemaloni. Paprastus darbus dirdo, bet nekumet neįmanė jo naudingumo, tikslo. Jos dvasia, skausmai, baisenybės — kur jos mylimasis...

Aldis du sykiu atrašė. Jai rodėsi, kad tai iš kito pasaulio. Atėjo žinia, kad žuvo vyresnysis brolis, o kiek vėliau — be žinios vyresnysis brolis kažkur dingo.

Linksma ir laiminga ta diena buvo, kuomet Alma galėjo eiti į Panevėžio karo lauką, į ligoninę, į tą pusę, kur jos mylimasis buvo išėjęs. Iš jo jau senai laiško negavo ir Alma kiek sykių manė, kad gal... žuvo. Ir ji pati vieno tenorėjo — padėt savo galvą su mylimaisiais ant lauko aukuro.

Nuėjusi į ligoninę, Alma pasijuto kaip ir nuraminta. Ji manė, kad tarp kentėtojų sužeistų kareivių atrado tėvynę ir savo didžią meilę.

— Sese, padėk man atsikelti — prašė ligonis.

Alma veikia atsiskukia prie kareivio ir padeda jam keltis.

— Sese Alma, man šalta, apklokt — kitas prašo.

— Sesut, duok druskos, galvą skauda! — trečias prašėsi.

— Palaukit, aš veikia baigsiu draugui į gimtinę laišką rašyti.

Ak, šis laiškas! Almai diktavo kažkoks jaunas karininkas, kurį sunkiai sužeidė. Ryt, po ryt jo daugiau gal nebus..., bet jis pats to neįaučia. Jis drąsiai žiūri į ateitį.

— Nerašykit tik nieko baisaus — prašė jis sukandęs dantis, — mano liga pereis... gi rodos... nesu sunkiai sužeistas...

Almai matant ligonio mirties veidą, tyliai išbiro ašara.

— Veikia ateis paskutinė skausmų valanda, kuri sulaužys stiprą jauną vyrą, — dūmojo ji.

Alma mokinos pažinti jauną laimę. Matyt, kaip daug ji daro gero kenčiantiems. Jų dėkingi žiūrai glamonėjo jos sielą; ligonių veiduos spindėjo nauja saulė ir ją labiau patraukė dėl jų dirbt ir dirbt. Ją taip pat šie skausmo vaikai mylėjo.

Vieną dieną, iš paskutinio didelio mūšio, ligoninė atnešė sunkiai sužeistų. Vieną jų Alma pažino.

Su džiaugsmu ir baime Alma žiūrėjo į jo nuvargusį veidą, kuris greičiau buvo panašus į šešėlių valstybę, kaip į gyvą žmogų.

Jam mūšy sužeidė ranką ir nukirto koją. Vienoj ligoninėj buvo nuimta aukščiau kelių koja ir jos vietoj matės tik apsuptas baltas ryšulys. Ranka buvo priišta po kaklu.

Alma buvo nerami ir bailinga. Jos mylimajam gyvybė plevėsavo, kaip žvakės liepsnelė nuo vėjo, kuri kiekvieną minutę galėjo užgęsti.

Bet laikui slenkant ligonis gyjo. Koja taip pat gyjo, nors pamažu, bet drąsiai. Prie gero rūpestingo apžiūrėjimo nauja gyvybės galia grįžo. Vietoj ištekėjusio kraujo gimė naujas. Ligonis pakilo aukščiau mirties dugno. Jau ir gydytojas pasakė, greitai pagysias ir galėsias vaikščioti su medine koja.

Alma gerai prižiūrėjo ir daug kartų šaly sėdėdama manė apie abiejų laimingą praeitį.

— Luošas!.. — j's Almai pratarė — kam aš būsiu naudingas.

Alma į jo akis pažiūrėjo ir suprato, ką jis nori tuo pasakyti.

— Del manęs toks pat meilus, kaip seniau, net meilesnis... — gilrai atsidusus atsakė Alma.

Ji nemelavo. Aldis buvo pajutęs, kad ji myli, tik nežinojo dėl ko ji, luošą myli; nenorėjo tikėti. Dabar jis nebijojo. Pirmą kartą linksmiai nusijuokė.

— Būsi naudingas; mes suieškosim tau vietą, kur nereikės abiejų kojų — sakydavo Alma.

Jis gražiai nusijuokdavo...

Aldis gyjo. Alma buvo visai laiminga. Kaip savotiškai kuomet Aldis jau tek atgyjo, kad galėjo atsikelti ir, pasiremes kriukiais, vaikščiot, Alma pasidi-

džiudama žiūrėjo į savo širdies draugą. Jai rodėsi, kad ji nekumet dabar negalėtų neluošą mylėti — tik tai luošą. Mellesnis, kaip seniau, ir daugiau gerbiamas, kaip kada buvo sveikas, tas jos didvyris.

Albė.

KARO DAINA.

Aplink mus kanuolės danda...
Taigi, vyrai, paklausykit!
Mūs Tėvynė štai atbunda,
Laisvės kelią jai taisykit!

Priešai nor pastot mums keltą,
Nor pagrobtį mūsų šalį,
Stengias jungą mums uždėti;
Vyrai! reikia mums budėti!

Vėliavos jau plevėsuoja...
Ant jų „Vytis“ rodo kelią
Drąsiai karžygiai maršuoja...
Traukdami karų dainelę...

Antupių Juozas.

Šis-tas iš fronto.

Atvykus man į frontą, tuojaus buvo sumanyta nelaukiant nieko iš niekur, atsargoje esantiems kareiviams rengti pasilinksminimus, apie kuriuos gerb. „Kariškių Žodžio“ skaitytojai maž-daug žino.

Taigi aplenkdamas tai kas buvo padaryta N pulke kur aš tarnauju, parašysiu savo įspūdžius, atsilankius man kitų dalių kariškių rengiamuose spektakliuose. Labai malonu pranešti, kad pafrontėje nėra to šventadienio, kad nebūtų kokio nors spektaklio. Nespėj nei važinėti: vienur vaidina: „Jaunavedžių naktis“, „Knarkia paliepus“, kitur „Meška“, „Daina be galo“ „Tarnas įpainiojo“ ir tt.

Nepaisant kad mūsų „kritika“ spėjo „pasmerkti“ kaikuriuos veikaliukus, gal būt (nedrįstu spręsti) ir dabar tinkamesnius, negu kurie kiti, visgi čia net braška kai vaidina visokius atmezgamus ir neatmezgamus mazgus, ir kitus.

Beto atsiranda kas padainuoja solo, padeklamuoja ir tt. Vienu žodžiu, geroms dekoracijoms esant, atėjus teatrą ir pamatęs vaidinant, matai ir jauti, kad čia tokia dvasia, kaip kad prieš karą Lietuvoje buvo!.. Kai kur, dainuoja šioks-toks kareivių choras.

Tiek to, čia darbuojas, beveik patys kariškiai.

Neužmiršta kariškių ir jaunuomenė — moksleivija. Pav. teko man būti spektaklyje, kurs buvo surengtas ligoninėje. Ligoninės salė, buvusi rusų „časovnia“ taigi, gana erdvi. Atėjęs pamačiau tokį reginį, kad kiekvienam lietuviui nubirtų ašara.

Salėje dega kelios elektros lempelės, langai uždangstyti, priešais baltų paklodžių padaryta „uždanga“. Salėje publika — daugiausia žinoma kariškiai. Bet atėjo patys sveikesnieji, o sunkiau sergančius atnešė su lovomis ir pastatė prieš sceną. Kai brangus broliu skaitytojau, ar matei kada Lietuvoje panašų reginį? — Guli

kariškis galvą pakreipęs į scenos pusę ir žiūri į regyklą viena vienintėle akimi, nes kita akis užrišta — sužeista. Bet toji viena akis, žiba, spindi: veidas rimtas giliai užsimasčiusio žmogaus... Lūpos sučiauptos... Kito ranka, kojos parišta; sunkiau sergantieji, užkloti antklodėmis — nežinia kur jis sužeistas ir kaip jis kenčia... Visų veidai rimti... Kiti laukia. Čionai atejęs aš nežinau ką jaučia: čia sužeisti mūsų broliai kovotojai už Lietuvos laisvę, nepriklausomybę... teatras buvusioje cerkveje... gražiai dainuojamas „Lietuva Tėvynė mūsų“ baltos anklodės ant langų ir regyklas, beto sesutės ir gydytojai baltuose rūbuose — viskas šitas sudarąs garmoniją, sako krūtinei kažką aukšto milžiniško!.. Prieš metelius, hei sapnuose tai nebesapnavome...

Buvo vaidinama nevisai gal tinkama komedija „Brangusai pabučiavimas“. Paskui, viena jauna lietuvaitė — gimnazistė dainavo dvi liaudies daineles, kitos deklamavo, o viena mažytė mergaitė, skambino fortepijonu. Pabaigoje, didelis choras gražiai padainavo liaudies dainų.

Yra kas tai tokio, ko kritikuoti jokių būdu negalima, nors jauti ir žinai klaidas...

Kur yra širdingumas, tyras jausimas, kažin ar vieta tenai protui ir jo išvadžiojimams?

Toksai ūpas, kuris buvo laike šio vakarėlio, tikrai būdavo „Lietuviškuose vakaruose“ Lietuvoje prieš karą.

Neesu mažas vaikas, bet išgirdęs tokiose apstovose dainą apsiverkiau... iš džiaugsmo. Juk čionai — estradoje Jaunosios Lietuvos darbininkai gaivina širdis tų, kurie tai Lietuvai deda pamatą, o kertinius akmenis savo krauju palieja!.. Jug čia, kas tai aukštesnio, negu paprastojo gyvenimo reiškiniai... Moksleivija ateina sužeistų savo brolių palinksminti ir sumažinti kentėjimus... Jug liaudies daina gydė Tautos žaizdas!.. Jos ir sūnų žaizdoms padės išgyti.

Vakarėliui pasibaigus mačiau, kaip nešant sunkiai sužeistus į savo vietą, pastarieji akis buvo nukreipę į tą vietą iš kur neseniai pirmą kartą šiuose senuose rūmuose praskambėjo liaudies daina... Praskambėjo ir jos aidas pasiekęs tikro lietuvių širdies ir sielos gelmių, ją apšvietė, Tautos ugnimi sušildė nuvargusią sielą...

Buvo šokių, žaidimų. Šokiuose sužeistieji nedalyvavo, bet žaidė tai beveik visi, kurie tik galėjo eiti, kas su parišta ranka, kas su medine koja, kieno akis ar galva surišta — visi žaidė ir norėjo žaisti tautinius žaidimus...

Ne dienos įspūdis, kada jauna graži lietuvaitė — gimnazistė, ima kareivį už rankos, o kitą už rankovės, nes ranka parišta ir veda į ratą... Tas šypsosi, ir nejaučia skaudėjimo...

Taip tai buvo pafrontėje, iš kur gražiai girdėtis armotų šūviai.

A. Vaičiūnas.

Žinios.

Lietuvo, e.

Armijos teismas paskyrė teisiama, in posėdin nagrinėjimui 1919 m. lapkričio 21 d. Kaino apskr., Janavos valsč., Rimkų kaimo piliečių Jono Lebedevo, Avimo Pankratievo ir Naumo Gerasimovo, kaltinamų Baudž. Kodekso 49, 51 ir 5 p. 589 str. str. ir Yp. Valst. Aps. Įst. § 14 p. 6. bvia.

1919 m. lapkričio 25 d.: 2 pėst pulko 2 kuopos kareivio Petro Paukščio, kaltinamo Karo Baudž įstatų 105 str. p. b ir 107 str. p. b. 2 d., byla ir Kauno komendantūros mokomojos komandos kareivio Jurgio Martišiaus, kaltinamo Baudž Kodekso 574 str. 2 d., byla.

1919 m. lapkričio 28 d.: II rė pėst. pulko žvalgų komandos kareivio Juozo Janušausko, kaltinamo karo baudž. įstatų 112 ir 106 str. str., byla ir to pat pulko kareivio Kazio Svedo, kaltinamo Karo Baudž. Kodekso 279 str. ir Civ. Baudž. Kodekso 51 str. ir 5 p. 589 str., byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius
Armijos Teismo Sekretorius.

Panevėžys. Pradžioje spalio mėn. į Panevėžį atvyko nuo bolševikų fronto pailsėti viena dalis. Žmonės maloniai sutiko kareivius. Kād išreiškus Lietuvos kareiviams pasveikinimą, sykiu su pasitikėjimu ir dėkingumu, per tam tikrą komisiją, sudarytą Panevėžy, iš apskrities gyventojų buvo renkamos aukos (dovanos). Kaip apskrities kaimų, taip ir miesto žmonės nežiūrint tautos, aukojo su mielu noru, kas kuo galėdami. Aukų surinkta užtektinai, kuo manau bus užganėdinti ne tik viena dalis, bet ir kitų dalių kareiviai.

Ta diena ilgai liksis kareivių atmintyje, nes gavus dovanų malonu buvo atiminti savuosius arba savąją mylimąją, kuri taip pat nuoširdžiai yra aukavusi ką nors savo broleliui ar mylimajam berneliui.

Kareiviai dar didesnių pasiryžimu ir narsumu neš pavestą jiems priedermę, gindami Lietuvos ramybę ir iaisvę, nes mato pilečių pasitikėjimą ir užuojautą.

Kariškis M-jas.

iš pafrontės. Trys N. pulko savybės vakarėliai — pasilinksminimai. Neberašysiu apie kiekvieną atskirai, nes maža kuo vienas nuo kitų skiriasi. Man svarbu tai, kad patys kariškiai jau pradėjo pafrontės (naujojo fronto) miesteliuose rengti spektaklius. Mat per visą vasarą buvo «darbo» vyti bolševikus, beto, buvo laukiama, kad iš Kauno Tautos Teatro kas nors atvažiuos... Bet... nesulaukta ir dabar, niekas nesitiki ko — nors iš artistų į frontą atvažiuojant. Vien džiaugdavomės tankiais Kaune va-

kareliais koncertais, skaitydami laikraščiuose. Žinoma, T. Teatro artistai, kolial valdžia turėjo pinigų ir asigurodavo kas mėnuo kelias dešimtis tūkstančių auksinių dramai, ar melodramai pastatyti, nei nemanė kraustyti į frontą, nors čia buvo baisus reikalas... O frontas lauke... Lauke kasdien Nesulaukdami patys pradėjo rengti spektaklius, lig šioliai statydami komedijas ir divertismentus. Atsirado tarpe jų ir gerai sugebiančių saenoje darbuoties (kalbu apie N pulką nes, jis man, geriausia pažįstamas) Ir jau surengė keletą tokių pasilinksminimų, kuriuose vaidintojais dalyvauja patys kariškiai. Sakysime minėtame pulke, savo pulko kareiviams nemokamai surengta jau 8 vakarėliai.

.Pulko šventei, manoma pastatyti net tokį veikalą kaip «Pilėnų Kunigaikštis». Abetnai šiokių vakarėlių įspudžiai gana malonūs. Tuo malonesni, kad jautiesi lyg vienoje didžiulėje šeimynoje. Tokie vakarėliai, turi didelią reikšmę. Duoda progos užmiršti kasdieninį ne lengvą kariškio gyvenimą ir įneša į kariškio sielą ugnies kibirkštėlę, be kurios žmogus — ne žmogus. Be to, duoda geros progos pasilinksinti miesteliuose ir aplinkybės susiduro patogesnės: čia ir salės (pav. P salėje telpa apie 1000 žm.) ir grimas lengviau gauti. Pašalinė publika į liuosas vietas leidžiama už pinigus. Visuomet publikos pilna salė.

Kai kuriuose vakarėliuose būna du vaidinimu ir divertismente deklamacijos, solo, kareivių choras ir tt. Taigi frontas atgijo ir pradėjo pats save gairinti dvasios dovanomis. Lieka tik palinkėti pasisekimui.

De-Memorando.

Juokų Kalendorius 1919 met.

Išleido MARGALIS. — Kaina 3 auks.

Pardavinėtojams didelis %o. Reikalaukite visuose knygynuose ir gelžkelio stotyse.

Yra gana gražių juokų; švelniai paliesta ir šios dienos klausimai.

Kas iškart užsisakys

„KARIŠKIŲ ŽODIS“
ne mažiau pusei metų gaus dovaną
1920 met. Kariškių Kalendorių,

„Kariškių Zodis“ dabar
deda
PAVEIKSLŲ.

„Kariškių Zodis“ 6 mn.
— 12
auks. 12 mėn. — 20 auksinų.

Adresas: Kaunas, „Kariškių Žodis“, Generalinis Stabas, Literatūros dalis